

newsletter 09/2025

ERA21 #03 2025 ERA25 (revize)

EDITORIAL Filip Landa **KOMENTÁŘ** Návrat k řádu? Architektura americké federální vlády v Trumpově éře Edward Dimendberg **AKTUÁLNÍ REALIZACE** Návrat do života. Rekonstrukce Křížkových pavilonů v areálu Výstaviště Praha Ondřej Píhrt, Štefan Šulek, Ondřej Laciga, Kateřina Luftová, Štěpán Tomš, Matěj Střecha, Vendulka Vaněčková, Pavel Dostal / Výstaviště Praha **INTRO ERA21** identita **ZAMYŠLENÍ** Hřmění i našlapování kolem architektury Karolína Jirkalová **ROZVOVORY** ŠFRED ERA21. Rozhovory mezi šéfredaktory a šéfredaktorkami **ERA21** Helena Šnajdarová, Rostislav Koryčánek, Osamu Okamura, Zuzana Morávková **ROZVOVOR** RED ERA21. Rozhovor Evy Truncové s Markem Kuchtou, Hanou Lesákovou a Tomášem Prokúpkem **ANKETA** Reflexe čtvrtstoletí očima redakční rady **VÝBĚR** Výběr z hroznů **ANKETA** Generace 2050 **IDEA** Komiks Pallanio, k. s.

Právě vychází *ERA21* #03/2025! Čtvrtstoletí existence tištěného oborového časopisu není samozřejmostí a myslíme si, že je dokonce důvodem k oslavě. Proto jsme se rozhodli toto významné jubileum reflektovat v samostatném vydání. Nechceme ale oslavovat sami sebe – spíše se snažíme zaměřit na reflexi uplynulých 25 let architektury obecně a také vyhlédnout do budoucnosti oboru pomocí ankety mezi nejmladší generací architektů a architektek. Poslední, čtvrté číslo letošního roku naváže na loňské číslo s tématem „Školy nejen základní“, které mapovalo současné tendence v typologii školských staveb. Tentokrát se zaměříme na mateřské školy, jesle a dětské skupiny. Na příkladech z Česka i zahraničí se zamyslíme nad tím, jak zajistit normově bezpečné a hygienické prostředí, aniž bychom ubírali z jeho přirozené přívětivosti a potenciálu dětské imaginace. Nepočítáme-li domov, je školka pro mnohé děti první formativní architekturou, v níž se pohybují.

aktuálně

25 LET O ARCHITEKTUŘE VÍCI! & PŘEDNÁŠKA MĚSTA UDÁLOSTÍ

Přijďte s námi **oslavit čtvrtstoletí** existence časopisu *ERA21*! Ve čtvrtek **16. října** od **18:00** v **Galerii architektury Brno** (Starobrněnská 18). Zahájíme přednáškou architektky Lenky Štěpánkové na téma **Města událostí**, kterou se vrátíme k letošnímu druhému číslu. Součástí prezentace bude i historie, současnost a budoucnost brněnského výstaviště, kde Lenka Štěpánková působí v pozici hlavní architektky. Na přednášku naváže neformální večer a přátelské setkání mezi redakcí a příznivci našeho časopisu. www.era21.cz, www.galeriearchitektury.com

ohlédnutí

PETR SUSKE (1951–2025)

Architekt a dlouholetý pedagog Fakulty architektury ČVUT v Praze Petr Suske zemřel ve věku nedožitých 74 let. Na fakultě působil 33 let, mezi lety 1991 a 2024. Byl výraznou osobou výuky i průkopníkem ekologické architektury, kterou rozvíjel už od osmdesátých let. Stál u zrodu neoficiálního sdružení **SEA – Skupiny ekologické architektury**, platformy architektů, inženýrů a lékařů zabývajících se ekologickými otázkami v architektuře. V roce 1992 se skupina proměnila v architektonickou kancelář, která dále rozvíjela principy ekologického stavění. Mezi Suskeho významné projekty patří Dům s deštníkem v Mladé Boleslavi (reportáž po dvaceti letech užívání domu viz *ERA21* #04/2022), restaurace Hliněná bašta v Průhonících nebo bytový dům L'Ocelot v Praze-Vysočanech.

NIKOLAUS KUHNERT (1939–2025)

Dne 20. srpna 2025 zemřel ve svých 86 letech Nikolaus Kuhnert, legendární **(šéf)redaktor** a vydavatel

německého **časopisu ARCH+**, kde působil mezi lety 1972 a 2016. On i jeho následovník v pozici šéfredaktora Anh-Linh Ngo nám v rozhovoru s Helenou Doudovou v roce 2017 přiblížili **hledání kritického přístupu k debatě o architektuře** a **nutnost soustavně kultivovat diskurz** i současnou krizi kritických médií a časopisů (Vždy jde o to, v jakých souvislostech architektura stojí. *ERA21* #01/2017, s. 44–45).

výstava

MALÝ CHMEL – DŮM V DOMĚ

Poslední výstava, která bude definitivní tečkou za osmadvacetiletou prací **kurátora Michala Škody** pro Galerii současného umění a architektury v **českobudějovickém Domě umění**, přepíše formou prostorové intervence galerii dočasným objektem – „domem o šesti místnostech“ –, který vytvoří nové rámce pro vnímání vystavených velkoformátových modelů. Vzhledem k tomu, jak důležitou roli hrála architektura v rámci prezentace v Domě umění, a s přihlédnutím ke všem událostem, které se kolem odchodu kurátora z galerie v poslední době udály, nebylo pochyb o tom, že poslední výstava zde bude architektonická. Zároveň bylo jasné, že **vystavujícím** nemůže být nikdo jiný než **ateliér Malý Chmel**. Důvodem není jen známá skutečnost, že se jedná o autory, kteří společně s berlínskou kanceláří AFF Architekten **zvítězili** v roce 2021 v mezinárodní **soutěži na rekonstrukci Domu umění** (která však byla současnou politickou reprezentací odmítnuta), ale rovněž celková kvalita jejich práce. **Vernisáž** výstavy se koná **25. září** od **18.00**. V rámci její dernisáže na přelomu listopadu a prosince se uskuteční křest nové knihy, jež bude reflektovat působení kurátora Michala Škody, který v Budějovicích představoval architekturu zcela unikátním způsobem. www.dumumenicb.cz

ZA HRANICE ARCHITEKTURY: ČESKÁ A SLOVENSKÁ MÍSTOTVORBA PRO 99 %

Kolektiv Občina představuje výstavní projekt kurátorek ze **Spolky** (Lýdia Grešáková a Zuzana Tabačková), ve kterém zkoumají hranice architektury. Nově vzniklá platforma pro kulturní a komunitní aktivity Občina zahajuje své fungování výstavou v prostorách **Kafkárny – Centra pro umění a ekologii UMPRUM** na pražské Ořechovce. Projekt výzkumnic a kurátorek Lýdie Grešákové a Zuzany Tabačkové **Za hranice architektury: Česká a slovenská místotvorba pro 99 %** představuje konkrétní přístupy, které do tvorby prostoru vnášejí opomíjené perspektivy. Vychází z **feministické místotvorby** a propojuje péči, **inkluzi a každodennost s tvorbou veřejného prostoru**. „Prezentované iniciativy navrhují domy, jiné vytvářejí plány parků, organizují workshopy či sepisují petice.“ Tak začíná výstava zaměřená na kritickou reflexi architektury, urbanismu a designu v širších společenských souvislostech, což je také dlouhodobým záměrem kurátorského kolektivu Občina. Výstava je k vidění **do 26. října 2025**.

TABULA FRACTA: ZRANITELNOST ARCHITEKTURY MEZI ÚNOREM A LISTOPADEM

Obchodní dům Labe a budova Krajského úřadu Ústeckého kraje představují dva příklady

z rozsáhlého souboru **poválečné architektury** v **Ústí nad Labem**. Tyto stavby se staly východiskem výstavního projektu, v němž současní výtvarní umělci a umělkyně tematizují význam architektonických a uměleckých děl ve veřejném prostoru města, jejich **chátrání a ohrožení**, vrstevnatý vztah obyvatelstva k těmto „památkám“ i otázku společenské odpovědnosti za péči o naši kolektivní paměť. Výstavu uvede kurátorský tým **4AM/Fórum pro architekturu a média** ve složení Karolína Munková, Šárka Svobodová, Eva Truncová. Součástí večera bude komentovaná prohlídka výstavy a hudební vystoupení rivermoans. Zahájení výstavy a doprovodného programu proběhne v pátek **19. září** od **18:00**. Výstavní projekt trvá **do 31. ledna 2026**. www.hranicar-usti.cz/galerie-hranicar

VACANT FUTURES: ARCHITECTURES OF DESIRE AND ABANDONMENT

Vize městské budoucnosti se množí v plánovacích dokumentech, architektonických soutěžích, politických rámcích a marketingových brožurách: vertikální zahrady šplhající po mrakodrapech, bezproblémové systémy pro řízení klimatu a energie, autonomní mobilita, promenády u vody kypící kosmopolitním volným časem. Tyto obrazy slibují udržitelnost a propojenost, ale zůstávají podivně

bez místa, odtržené od chaotické reality místních podmínek a materiálních omezení. Vycházejí z globálních okruhů kapitálu a designu a promítají univerzální estetiku pokroku, v níž se budoucnost jeví jako nevyhnutelná a čekající jen na realizaci. Nový výstavní projekt v pražské **galerie VI PER** je k vidění od 24. září **do 15. listopadu** letošního roku.

www.vipergallery.org

akce

TA ARCHITEKTURA, FESTIVAL DEN ARCHITEKTURY BUDE LETOS VE ZNAMENÍ ŽENSKÉ PERSPEKTIVY

V pořadí 15. ročník celorepublikového festivalu **Den architektury** s podtitulem **Ta architektura** se uskuteční **od 2. do 7. října 2025**. Jeho hlavní tematickou linkou tak bude postavení architektek v samotném oboru architektury i ve společnosti. Festivalový program představí realizace a práci aktivních tuzemských architektek mladé a střední generace, téměř zapomenutých „matadorek“ i významných dam české architektury. Zaměří se například na tvorbu první vystudované architektky **Milady Petříkové-Pavlíkové**, nedávno zesnulé **Aleny Šrámkové** nebo se bude věnovat výrazné autorce **Věře Machoninové**. Program zahrne i tvorbu autorek

střední i nejmladší generace a nabídne tematické procházky a přednášky vedené historičkami nebo teoretičkami architektury. Cílem největšího festivalu o architektuře u nás je **poukazovat na kvalitní architekturu a prezentovat ji v širším kontextu**, přičemž klade důraz na současnou a poválečnou tvorbu. Mnohé akce se zaměřují i na aktuální témata, proměny konkrétních lokalit a nezbytné změny ve veřejném prostoru, a to jak z hlediska společenských potřeb, tak z pohledu udržitelnosti. Festivalový program je každoročně **přístupný zdarma** a nabízí nejrůznější formáty akcí od procházek po architektuře či exkurzí přes přednášky po workshopy. Akce se realizují ve spolupráci s místními spolky a zástupci a zástupkyněmi z oboru architektury. Více informací bude průběžně zveřejňováno na www.denarchitektury.cz

TY ARCHITEKTKY, TY DESIGNÉRKY, TY FILMAŘKY. FESTIVAL FILM A ARCHITEKTURA ZAOSTŘÍ NA PŘEHLÍŽENÉ TVŮRKYNE

Čtrnáctý ročník mezinárodního festivalu **Film a architektura**, který se uskuteční **od 1. do 6. října 2025**, se zaměří na osobnosti architektury, umění i filmu, které neprávem zůstávají ve stínu – ať už kvůli genderu, době, nebo kolektivní paměti. Letošní program nabídne intenzivní a často velmi osobní

filmové portréty architektek, designérek, teoretiček i aktivistek, stejně jako silné příběhy dalších autorů a autorek, jejichž vliv a přínos byly dosud nedoceny. „Festival dramaturgicky navazuje na letošní hlavní programovou linku sesterského festivalu Den architektury. V hledáčku máme jak protagonistky před kamerou, tak i ženy za ní – režisérky, scenáristky, producentky či kameramanky,“ říká Václav Ševčík, kurátor festivalu Film a architektura. Kompletní program bude zveřejněn na konci srpna na webových stránkách.

www.filmarchitektura.cz

TÉMATEM 27. ROČNÍKU FESTIVALU DESIGNBLOK JE ODVAHA!

Již 27. ročník pražského mezinárodního **festivalu designu Designblok** se koná **8. až 12. října 2025**. V úterý 7. října proběhne na všech výstavních lokacích Den profesionálů a konference Designblok Talks. Letošním **tématem je ODVAHA!** I tento rok zavede Designblok návštěvníky na mimořádná místa po Praze. Chybět nebudou ani interaktivní instalace pro malé i velké fanoušky designu, vzdělávací Designblok Stage nebo odpočinková a food zóna. Festival Designblok se po několika letech vrací na holešovické **Výstaviště Praha**, kde vyrostl hlavní festivalové centrum. Interiéry velkorysých Křižíkových

pavilonů v kombinaci s multifunkčním sálem Nové Spirály a s přilehlým okolím nabídnou novinky českého a evropského designu od stovek evropských designérů a výrobců i novou, témata a zajímavými hosty nabitou konferenční a networkingovou platformu Designblok Talks, připravenou ve spolupráci s magazínem *Dezeen*.

Nová výstavní plocha Lodžie Galerie Rudolfinum bude patřit **čestné hostce** Designbloku, fotografce, dokumentaristce a aktivistce **Mary McCartney**. Chybět nebudou ani odvážný mladý design v podobě prezentací střeoevropských škol a univerzit School Today, finále prestižní absolventské soutěže Diploma Selection, výběru začínajících designérů Designblok Talent Cards, nebo hravý dětský pavilon Designblok for Kids, vzdělávací přednášky, diskuze, módní přehlídky a další networking.

www.designblok.cz

